Nepřipouštějí se petice proti rozsudkům soudů, ovšem však stěžovati sobě lze, byla-li spravedlnost odepřena neb s ní otáleno aneb bylo-li se dopuštěno zřejmých poklesků justičních; neb spočívá to v povaze práva petičního činiti návrhy směřující k opravě vadných poměrů.

II. Dle jednacích řádů říšské rady a zemských sněmů je porada a usnesení se o peticích jen tehdá přípustné, když byly podány členem dotyčného sboru. K vyřízení petic volí se pravidelně petiční výbor, který podá o každé petici odůvodněnou zprávu a učiní návrh. Návrh zní buď na přechod k dennímu pořádku, tudíž na zamítnutí petice, je-li žádost ve směru formálním nebo materielním nepřípustná, nebo může býti navrženo, by bylo na vládě bližší vysvětlení o došlé petici vyžádáno (čl. 21 zákl. z. st. ze dne 21. prosince 1867 č. 141 ř. z.) aneb postoupí se petice vládě k vyřízení neb se zvláštní poznámkou k uvážení a příznivému vyřízení.

III. Právo poplatkové.

Petice podléhají jako podání kolku dle p. s. 43 a sice 50 kr. za arch; avšak sluší s nimi naložiti jako s podáními osvobozenými, když obsahují oznámení nebo návrhy v záležitostech veřejných a netýkají se soukromé věci jednotlivců (p. s. 44 ad lit. *g*). Kolku prosty jsou zejména všecky petice k zeměpánu, k některé sněmovně říšské rady, ku sněmu neb obecnímu zastupitelstvu, pokud se v nich nejedná o zájmy jednotlivce, nýbrž o zájmy celých skupin nebo tříd státních občanů, státu samého, zení korunních aneb obcí (p. s. 43 ad lit. *k*).

Právo předkupní viz Trh.

Právo překladu viz Právo autorské.

Právo přirozené (rozumové).

Ač právo přirozené je právem zcela abstraktním a praktickému právníku dosti vzdáleným, jest nicméně třeba i k němu přihlédnouti a zejména historického jeho vývoje se dotknouti, ježto, jak dále o tom bude zmínka, i právo rakouské právo toto neignoruje, nýbrž jeho se dovolává a je dokonce co zdroj interpretační označuje.

I. Pojem.

Právo přirozené (ius naturale) je souhrn zásad právních, jež se dají odvoditi z účelů životních člověka a z pospolitých poměrů společnosti lidské. Jest tudíž jaksi všeobecnou a nutnou normou pro jednání lidská, vláda jeho mezi lidmi vznikla s prvními počátky mravnosti. Právo přirozené lze však též označiti jako souhrn práv člověku samou přírodou daných, tudíž práv jemu jaksi vrozených, která proto jsou a zůstati mají statkem jeho nescizitelným. Národové nejstarší, řídíce se tu více tu méně zmíněnými zásadami, věnovali oborům práva pozornost největší, ovšem že vyvinuly se u nich ohledně pravého pojímání principů právních zásady často zcela opáčné.

II. Právní theorie starověku.

1. Řekové: Kdežto sofisté upírali pojmu práva veškeren význam ideální a pohlíželi na právo jako na vynález chytrosti a prostředek jiné opanovati, zaujal již Sokrates stanovisko povznešenější a ethičtější, rozeznávaje mezi nenapsanými zákony božskými a zásadami lidskými, občanskými. V boji proti sofistům podal Plato nezvratný důkaz, že každá nauka, která chce vysvětliti všecko poznání osobními stále se měnícími pocity a smyslnými představami nikdy nedovede pevně určiti, co jest